

تحلیل جرایم سایبری علیه کودکان و راهکارهای پیشگیری از آن

صدیقه تومانی

دانش آموخته ی کارشناسی ارشد، رشته ی حقوق جزا و جرم شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، ایران.

چکیده

این مقاله با هدف بررسی و تحلیل ابعاد مختلف جرایم سایبری علیه کودکان، شناسایی عوامل مؤثر در وقوع این جرایم و ارائه راهکارهای علمی، عملی و حقوقی برای پیشگیری و کاهش آسیب‌های ناشی از این جرایم تدوین شده است. توجه ویژه به نقش خانواده، نهادهای آموزشی و قوانین کیفری در محافظت از کودکان در فضای مجازی از دیگر اهداف مهم این پژوهش است. پژوهش حاضر از نوع کیفی و تحلیلی-توصیفی است که با بهره‌گیری از روش مطالعه اسنادی و تحلیل محتوای متون حقوقی، جرم‌شناسی و روان‌شناسی انجام شده است. داده‌ها از منابع کتابخانه‌ای، مقالات علمی، قوانین داخلی و بین‌المللی و گزارش‌های سازمان‌های مرتبط جمع‌آوری شده‌اند. همچنین، بررسی تطبیقی قوانین و سیاست‌های پیشگیری در کشورهای مختلف برای استخراج بهترین شیوه‌ها صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که جرایم سایبری علیه کودکان، شامل سوءاستفاده جنسی، هرزه‌نگاری، آزار و اذیت آنلاین و کلاهبرداری، به دلیل سهولت دسترسی کودکان به فضای مجازی و ضعف نظارت خانواده‌ها و نهادهای آموزشی، رو به افزایش است. همچنین، پیچیدگی‌های فنی و ماهیت فرامرزی این جرایم، چالش‌های جدی در شناسایی و مجازات مرتکبان ایجاد کرده است. ضعف قوانین موجود و نبود آموزش‌های کافی در زمینه امنیت سایبری از دیگر عوامل مؤثر در گسترش این جرایم است. در مقابل، راهکارهای پیشگیری مؤثر شامل آموزش مهارت‌های دیجیتال و خودمراقبتی به کودکان، تقویت نظارت والدین، به‌کارگیری فناوری‌های فیلترینگ هوشمند، تدوین و اصلاح قوانین کیفری مرتبط و ترویج فرهنگ استفاده مسئولانه از فضای مجازی است. برای مقابله مؤثر با جرایم سایبری علیه کودکان، نیازمند رویکردی جامع و چندجانبه هستیم که ترکیبی از آموزش، فناوری، قانونگذاری و مشارکت اجتماعی باشد. ارتقای آگاهی خانواده‌ها و کودکان، بهبود چارچوب‌های قانونی و ایجاد سازوکارهای نظارتی هوشمند، از مهم‌ترین الزامات پیشگیری است. همچنین، همکاری بین‌المللی برای مقابله با جرایم فرامرزی و حمایت از کودکان در فضای مجازی ضروری به نظر می‌رسد. اجرای این راهکارها می‌تواند به کاهش آسیب‌های روانی، اجتماعی و حقوقی ناشی از جرایم سایبری علیه کودکان کمک شایانی نماید.

واژگان کلیدی: جرایم سایبری، کودکان، راهکارهای پیشگیری، هرزه‌نگاری سایبری، فضای مجازی

مقدمه

پیشرفت‌های چشمگیر فناوری اطلاعات و ارتباطات در دهه‌های اخیر، فضای مجازی را به یکی از مهم‌ترین و گسترده‌ترین بسترهای تعاملات اجتماعی، آموزشی و فرهنگی تبدیل کرده است. کودکان و نوجوانان به عنوان گروهی آسیب‌پذیر، بیشترین استفاده را از این فضا دارند و به طور فزاینده‌ای در معرض خطرات و تهدیدات مختلف سایبری قرار گرفته‌اند. (خداوردی، ۱۳۸۹) فضای مجازی با تمام مزایایی که برای رشد و توسعه فردی کودکان به همراه دارد، به دلیل فقدان نظارت کافی، ضعف آگاهی و آموزش‌های لازم، بستری مناسب برای وقوع جرایم سایبری علیه این گروه سنی شده است. جرایمی مانند سوءاستفاده جنسی آنلاین، آزار و اذیت سایبری، هرزه‌نگاری، سرقت هویت و کلاهبرداری، پیامدهای روانی، اجتماعی و حقوقی جبران‌ناپذیری بر کودکان و خانواده‌های آنان وارد می‌کند. (ایمانی، بهره مند، ۱۳۹۷)

با گسترش روزافزون دسترسی کودکان به اینترنت و ابزارهای هوشمند، جرایم سایبری علیه کودکان به یک معضل پیچیده و چندبعدی تبدیل شده است که نه تنها سلامت جسمی و روانی کودکان را تهدید می‌کند، بلکه امنیت خانواده‌ها و جامعه را نیز به مخاطره می‌اندازد. این جرایم به دلیل ماهیت غیرمادی، فرامرزی و پیچیدگی‌های فنی، شناسایی و مقابله با آنها را دشوار ساخته است. (خرم آبادی، ۱۴۰۲). علاوه بر این، ضعف قوانین کیفری و نبود سازوکارهای مناسب پیشگیری و حمایت، موجب افزایش آسیب‌پذیری کودکان در فضای مجازی شده است. خانواده‌ها و نهادهای آموزشی اغلب از دانش کافی برای محافظت کودکان در برابر این تهدیدات برخوردار نیستند و کودکان نیز به دلیل عدم آگاهی و مهارت‌های لازم، به راحتی قربانی جرایم سایبری می‌شوند. (ابراهیمی، ۱۳۹۱)

ضرورت پرداختن به موضوع جرایم سایبری علیه کودکان از چند جنبه قابل توجه است. نخست، کودکان به عنوان آینده‌سازان جامعه، نیازمند محیطی امن و سالم برای رشد و شکوفایی هستند و هرگونه آسیب در این دوران می‌تواند پیامدهای بلندمدت و مخربی بر سلامت روانی و اجتماعی آنان داشته باشد. دوم، فضای مجازی به دلیل ماهیت نوظهور و پیچیده خود، نیازمند رویکردهای نوین و جامع در زمینه پیشگیری و مقابله با جرایم است که تنها از طریق پژوهش‌های علمی و تحلیلی قابل دستیابی است. سوم، قوانین موجود در بسیاری از کشورها، از جمله ایران، هنوز نتوانسته‌اند به طور کامل پاسخگوی چالش‌های نوین جرایم سایبری علیه کودکان باشند و اصلاح یا تدوین قوانین جدید ضروری است. چهارم، آموزش و فرهنگ‌سازی در خانواده‌ها، مدارس و جامعه، نقش کلیدی در کاهش آسیب‌پذیری کودکان دارد که نیازمند شناخت دقیق عوامل مؤثر و راهکارهای کارآمد است. (اصلانی، ۱۳۸۴).

با افزایش نفوذ اینترنت و ابزارهای هوشمند در زندگی روزمره کودکان، میزان مواجهه آنان با محتوای نامناسب و افراد مجرم در فضای مجازی به طور چشمگیری افزایش یافته است. این مسئله به ویژه در جوامعی که آموزش‌های لازم در زمینه امنیت سایبری و حقوق کودکان به طور گسترده ارائه نمی‌شود، بحرانی‌تر است. (خلیل زاده، ۱۳۹۳) کودکان به دلیل نداشتن شناخت کافی از خطرات فضای مجازی و ضعف مهارت‌های مقابله‌ای، به راحتی هدف سوءاستفاده‌های سایبری قرار می‌گیرند. از سوی دیگر، خانواده‌ها و نهادهای آموزشی اغلب فاقد دانش و ابزارهای لازم برای نظارت و محافظت مؤثر از کودکان در این فضا هستند. علاوه بر این، قوانین موجود در بسیاری از کشورها، به ویژه در حوزه مجازات و پیشگیری از جرایم سایبری علیه کودکان، ناکافی و ناقص است و این خلا قانونی، مجرمان را تشویق به ارتکاب جرایم می‌کند. همچنین، ماهیت فرامرزی این جرایم، همکاری‌های بین‌المللی را ضروری ساخته اما در عمل، هماهنگی‌های لازم به خوبی انجام نمی‌شود. (دزیانی، ۱۳۹۶) گزارش‌های پلیس فتا و نهادهای مرتبط در ایران نشان می‌دهد که جرایم سایبری علیه کودکان و نوجوانان به طور فزاینده‌ای رو به افزایش است و این گروه سنی به دلیل ضعف آگاهی و مهارت‌های مقابله‌ای، از اصلی‌ترین قربانیان این جرایم هستند. به

عنوان مثال، پویش‌های متعدد مانند «کودکان سایبری» در استان‌هایی مانند خراسان رضوی با هدف افزایش آگاهی خانواده‌ها و کودکان اجرا شده‌اند که نشان‌دهنده اهمیت موضوع و تلاش‌های عملی برای پیشگیری است تحقیقات نشان می‌دهد که جرایم سایبری علیه کودکان شامل مواردی چون سوءاستفاده جنسی، هرزه‌نگاری، آزار و اذیت آنلاین، زورگویی سایبری و فیشینگ است که هر کدام پیامدهای روانی و اجتماعی جدی بر کودکان دارند. مطالعات بین‌المللی مانند گزارش FBI نیز افزایش چشمگیر این جرایم را تأیید کرده‌اند و بر ضرورت آموزش و فرهنگ‌سازی در خانواده‌ها و مدارس تأکید دارند از منظر حقوقی و کیفری، پژوهش‌ها بر لزوم تشدید مجازات‌ها و وجود ضمانت اجرای قوی برای مقابله با جرایم سایبری علیه کودکان تأکید دارند (طالبی، ۱۳۹۸). همچنین، ضعف قوانین موجود و نبود پلیس و قضات تخصصی در این حوزه، به عنوان موانع اصلی مقابله مؤثر با این جرایم مطرح شده است تحلیل‌های جرم‌شناسی نشان می‌دهد که عوامل متعددی مانند ضعف نظارت والدین، ناآگاهی کودکان، دسترسی آسان به اینترنت بدون محدودیت، و نبود آموزش‌های هدفمند، زمینه‌ساز افزایش جرایم سایبری علیه کودکان هستند. همچنین، فضای مجازی به دلیل نبود محدودیت‌های فیزیکی، امکان بروز جرایم اخلاقی و جنسی را افزایش داده که این موضوع در مطالعات داخلی و بین‌المللی به کرات مورد تأکید قرار گرفته است. (ایازی، ۱۳۸۹)

راهکارهای پیشگیری که در سوابق پژوهشی و اقدامات عملی مطرح شده‌اند، شامل آموزش مهارت‌های خودمراقبتی و سواد رسانه‌ای به کودکان و والدین، استفاده از فناوری‌های فیلترینگ هوشمند، تدوین قوانین به‌روز و تخصصی، ایجاد نهادهای تخصصی پلیسی و قضایی، و فرهنگ‌سازی در سطح جامعه است. این رویکردهای چندجانبه در پویش‌های مختلف و تحقیقات علمی به عنوان بهترین راهکارهای مقابله با جرایم سایبری علیه کودکان معرفی شده‌اند (عبقری، ۱۳۷۷). این پژوهش با هدف تحلیل جامع جرایم سایبری علیه کودکان و شناسایی عوامل مؤثر در وقوع این جرایم، همچنین ارائه راهکارهای پیشگیری علمی، عملی و حقوقی، می‌کوشد تا خلأهای موجود در ادبیات علمی و سیاستگذاری‌های مرتبط را پر کند. یافته‌های این تحقیق می‌تواند به سیاستگذاران، قانون‌گذاران، خانواده‌ها و نهادهای آموزشی کمک کند تا با اتخاذ تدابیر مناسب، فضای مجازی را برای کودکان به محیطی امن‌تر و سالم‌تر تبدیل کنند و از بروز آسیب‌های جدی جلوگیری نمایند. در نهایت، این پژوهش می‌تواند گامی مؤثر در جهت تحقق حقوق کودکان در عصر دیجیتال و ارتقای امنیت سایبری جامعه باشد. (اشتورمان، اولریش، کاسپرسین، ریک و اندبرژه، ۱۳۹۰)

ماهیت جرایم سایبری علیه کودکان در حقوق جزای ایران

جرایم سایبری علیه کودکان در حقوق جزای ایران از موضوعات نوین و پیچیده‌ای است که با گسترش فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی اهمیت ویژه‌ای یافته است. این جرایم شامل رفتارهایی مانند سوءاستفاده جنسی آنلاین، هرزه‌نگاری سایبری، آزار و اذیت در فضای مجازی، انتشار غیرمجاز تصاویر کودکان و سایر اشکال جرم‌های رایانه‌ای علیه کودکان می‌شود. (اردبیلی، ۱۳۹۳)

تعریف و جرم‌انگاری

تا پیش از تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در سال ۱۳۹۹، بسیاری از این جرایم به طور مشخص در قوانین کیفری ایران تعریف نشده بودند و عمدتاً تحت عناوینی کلی مانند جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی یا جرایم رایانه‌ای تعقیب می‌شدند قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، برای نخستین بار در حقوق ایران، تعریف جامع و مشخصی از هرزه‌نگاری سایبری کودکان ارائه داده است که شامل هرگونه اثر شنیداری، دیداری، نوشتاری یا ترکیبی از آنهاست که جذابیت جنسی طفل یا

نوجوان را به تصویر می‌کشد این تعریف گسترده، امکان تعقیب و مجازات دقیق‌تر مرتکبان را فراهم کرده است. (ابراهیمی، ۱۳۹۰)

ویژگی‌های خاص فضای سایبری

فضای سایبری به دلیل ویژگی‌هایی مانند سهولت دسترسی، سرعت توزیع، هزینه پایین و امکان پنهان ماندن هویت مجرم، محیطی مناسب برای ارتکاب جرایم علیه کودکان شده است. این ویژگی‌ها موجب شده‌اند که مقابله با این جرایم از نظر حقوقی و عملی با چالش‌های فراوانی روبرو باشد. (ابراهیمی، ۱۳۹۱)

ضمانت اجرای کیفری

در قوانین ایران، جرایم سایبری علیه کودکان معمولاً با مجازات‌هایی مانند حبس، جزای نقدی و محرومیت از حقوق اجتماعی همراه است. در برخی موارد، قانونگذار اختیار تشدید مجازات تا حد افساد فی‌الارض را نیز برای قضات در نظر گرفته است با این حال، کارشناسان حقوقی معتقدند که ضمانت اجرای کیفری موجود هنوز نتوانسته پاسخگوی پیچیدگی‌ها و گستردگی این جرایم باشد و نیاز به اصلاح و به‌روزرسانی قوانین احساس می‌شود. (ایپکچی، ۱۳۹۷).

حمایت‌های کیفری و حقوقی

علاوه بر مجازات مرتکبان، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و قوانین مرتبط، خانواده‌ها را موظف به مراقبت و حمایت از کودکان کرده و هرگونه آزار جسمی، روحی یا بهره‌کشی از کودک را قابل تعقیب کیفری دانسته است همچنین، حقوق بین‌الملل و اسناد بین‌المللی مانند کنوانسیون حقوق کودک، ایران را ملزم به حمایت از کودکان در فضای دیجیتال کرده‌اند که این موضوع در نظریه‌های تفسیری و سیاست‌های کیفری کشور نیز مورد توجه قرار گرفته است. (آخوندی، ۱۳۹۲)

تطبیق با حقوق بین‌الملل

مقایسه قوانین ایران با نظام‌های حقوقی پیشرفته‌تر مانند ایالات متحده آمریکا نشان می‌دهد که اگرچه ایران در سال‌های اخیر گام‌های مهمی در جرم‌انگاری جرایم سایبری علیه کودکان برداشته است، اما در برخی موارد از نظر تعریف دقیق جرم، ضمانت اجرای کیفری و سازوکارهای پیشگیری، نیازمند توسعه و تقویت بیشتر است ماهیت حقوقی جرایم سایبری علیه کودکان در حقوق جزای ایران، ترکیبی از جرایم رایانه‌ای و جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی است که با توجه به ویژگی‌های خاص فضای مجازی، نیازمند قوانین تخصصی، ضمانت اجرای کیفری قوی و حمایت‌های همه‌جانبه است (کی، جایشانکار، ۱۳۹۵). تصویب قانون حمایت از اطفال و نوجوانان در سال ۱۳۹۹ نقطه عطفی در جرم‌انگاری این جرایم بوده و مسیر توسعه حقوق کیفری در این حوزه را هموار کرده است، اما با توجه به پیچیدگی‌های فنی و اجتماعی موضوع، اصلاح و تکمیل قوانین و افزایش همکاری‌های بین‌المللی همچنان ضروری است. (ایمانی، بهره مند، ۱۳۹۷)

عناصر و ارکان جرم هرزه‌نگاری در حقوق جزای ایران

در حقوق جزای ایران، جرم هرزه‌نگاری به عنوان یکی از جرایم مرتبط با محتوا و اخلاق عمومی، دارای عناصر و ارکانی است که تحقق آنها برای اثبات وقوع جرم ضروری است. این عناصر به طور کلی شامل سه رکن اصلی زیر می‌شوند:

۱. عنصر قانونی

عنصر قانونی به معنای وجود تعریف و جرم‌انگاری رفتار هرزه‌نگارانه در قوانین کیفری است. در ایران، هرزه‌نگاری به طور مشخص در قوانین مختلفی از جمله قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، قانون مجازات اسلامی و قانون جرایم رایانه‌ای جرم‌انگاری شده است (کی‌نیا، ۱۳۹۲). با این حال، به دلیل نبود تعریف واحد و جامع در قانون، سیاست جنایی در قبال هرزه‌نگاری گاهی پراکنده و مبهم است. قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، به ویژه هرزه‌نگاری کودکان را جرم‌انگاری کرده و آن را شامل هرگونه اثر دیداری، شنیداری یا نوشتاری مستهجن که جذابیت جنسی طفل یا نوجوان را نشان دهد، تعریف نموده است.

بنابراین، وجود ماده قانونی که رفتار را جرم بشناسد، شرط لازم برای تحقق عنصر قانونی است. (آقای نی، ۱۳۹۲)

۲. عنصر مادی

عنصر مادی عبارت است از رفتار یا فعل خارجی که تحقق جرم را نشان می‌دهد. در جرم هرزه‌نگاری، این رفتار می‌تواند شامل تولید، انتشار، توزیع، یا نگهداری آثار هرزه‌نگارانه باشد. مصادیق این رفتارها عبارتند از:

تولید تصاویر یا فیلم‌های مستهجن واقعی یا غیرواقعی (انیمیشن، تصاویر دستکاری شده) انتشار و توزیع این آثار در فضای مجازی یا غیرآنلاین نگهداری یا در اختیار داشتن این آثار با قصد سوء استفاده عنصر مادی باید به گونه‌ای باشد که اثر یا محتوای مستهجن را به مخاطب ارائه دهد و این ارائه با استفاده از وسایل مختلف مانند رایانه، اینترنت یا رسانه‌های چاپی صورت گیرد. (بابازاده، ۱۴۰۲).

۳. عنصر روانی (معنوی)

عنصر روانی یا معنوی به قصد و نیت مجرمانه مرتکب اشاره دارد. در جرم هرزه‌نگاری، مرتکب باید با علم و عمد، اقدام به تولید، انتشار یا نگهداری آثار مستهجن کند. سوءنیت عام (آگاهی از غیرقانونی بودن عمل) و سوءنیت خاص (قصد ارتکاب جرم و تحقق هدف مجرمانه) در این جرم وجود دارد به عبارت دیگر، اگر فرد به صورت عمدی و با قصد ارتکاب جرم، آثار هرزه‌نگارانه را تولید یا منتشر کند، عنصر روانی محقق می‌شود. (آقای خواجه پاشا، ۱۳۹۲)

مجازات‌های جرم هرزه‌نگاری

در قوانین کیفری ایران، مجازات‌های جرم هرزه‌نگاری شامل موارد متعددی است که بسته به نوع و شدت جرم، شرایط مرتکب و میزان آسیب، متفاوت تعیین شده‌اند. مهم‌ترین مجازات‌های تعیین شده عبارتند از:

حبس: مجازات اصلی برای جرایم هرزه‌نگاری حبس است که بسته به نوع جرم و شدت آن، از چند ماه تا چند سال متغیر است. مثلاً در قانون مجازات اسلامی، حبس درجه پنج یا شش برای برخی جرایم مرتبط با هرزه‌نگاری پیش‌بینی شده است. (کارگری، ۱۳۹۰)

شلاق: در برخی موارد، به ویژه در جرایم مرتبط با تولید یا توزیع آثار مستهجن، مجازات شلاق نیز اعمال می‌شود که معمولاً بین ۳۰ تا ۷۴ ضربه است.

جزای نقدی: برای توزیع، تکثیر یا نگهداری آثار هرزه‌نگارانه، جریمه‌های نقدی از حدود ۱۰ میلیون تا ۵۰ میلیون ریال تعیین شده است.

محرومیت اجتماعی: محرومیت از حقوق اجتماعی مانند محرومیت از اشتغال در برخی مشاغل یا فعالیت‌های اجتماعی نیز از مجازات‌های تکمیلی است که ممکن است برای مرتکبان اعمال شود.

مجازات افساد فی‌الارض (اعدام): در موارد خاص و شدید که جرم هرزه‌نگاری با شرایط خاصی مانند بهره‌کشی جنسی گسترده یا تولید انبوه آثار مستهجن همراه باشد، قانون‌گذار به قضات اختیار داده است که عمل مرتکب را مصداق افساد فی‌الارض تلقی کرده و حکم به اعدام صادر کنند. (کی نیا، ۱۳۹۲)

مجازات‌های تکمیلی: مانند ضبط وسایل و ابزار جرم، پلمب محل فعالیت و سایر اقدامات انتظامی و قضایی. همچنین، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان و قانون جرایم رایانه‌ای، برای جرایم هرزه‌نگاری در فضای مجازی نیز مجازات‌های مشابهی پیش‌بینی کرده‌اند که شامل حبس، جزای نقدی و محرومیت‌های اجتماعی است. مجازات‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که هم جنبه بازدارندگی داشته باشند و هم بتوانند با توجه به شرایط خاص هر پرونده، به صورت متناسب اعمال شوند. (آقای نیا، ۱۳۹۲)

سیاست جنایی ایران در زمینه جرایم سایبری علیه کودکان و راهکارهای پیشگیری از آن

سیاست جنایی جمهوری اسلامی ایران در حوزه جرایم سایبری علیه کودکان، بر مبنای رویکردی چندجانبه و مشارکتی شکل گرفته است که ترکیبی از اقدامات قانونی، فرهنگی، آموزشی و فناوری برای پیشگیری و مقابله با این جرایم را شامل می‌شود. (باستانی، ۱۳۹۹)

چارچوب قانونی و جرم‌انگاری

ایران با تصویب قوانین متعددی از جمله قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (۱۳۹۹) و قانون جرایم رایانه‌ای، به طور خاص به جرم‌انگاری جرایم سایبری علیه کودکان پرداخته است (محمد نسل، ۱۳۸۹). این قوانین، جرایمی مانند هرزه‌نگاری سایبری کودکان، سوءاستفاده جنسی آنلاین، آزار و اذیت در فضای مجازی و انتشار غیرمجاز تصاویر کودکان را جرم‌انگاری کرده و مجازات‌های حبس، جزای نقدی، شلاق و حتی در موارد شدید، مجازات اعدام (افساد فی‌الارض) را برای مرتکبان پیش‌بینی کرده‌اند. همچنین، ایران به کنوانسیون‌های بین‌المللی مرتبط با حمایت از حقوق کودکان و مقابله با هرزه‌نگاری سایبری پیوسته و این اسناد را در سیاست‌های داخلی خود لحاظ کرده است. (باقری اصل، جلالی فراهانی، ۱۴۰۱).

رویکرد پیشگیری و سیاست جنایی مشارکتی

سیاست جنایی ایران در این حوزه، مبتنی بر رویکرد مشارکتی است که علاوه بر اقدامات قضایی و انتظامی، از ظرفیت‌های نهادهای دولتی و غیردولتی، خانواده‌ها، مدارس و رسانه‌ها برای پیشگیری استفاده می‌کند این رویکرد شامل موارد زیر است:

آموزش و فرهنگ‌سازی:

آموزش مهارت‌های دیجیتال و خودمراقبتی به کودکان و والدین، افزایش آگاهی خانواده‌ها نسبت به مخاطرات فضای مجازی و ترویج استفاده مسئولانه از فناوری‌های نوین.

نظارت و کنترل:

اعمال محدودیت‌ها و فیلترینگ هوشمند محتواهای مضر، ایجاد سامانه‌های گزارش‌دهی جرایم سایبری و تقویت نظارت والدین و نهادهای آموزشی بر فعالیت‌های آنلاین کودکان.

تقویت قوانین و ضمانت اجرای کیفری:

تشدید مجازات‌ها، تسریع در رسیدگی به پرونده‌ها و اختصاص نیروی تخصصی پلیس فتا و قاضیان متخصص برای رسیدگی به جرایم سایبری علیه کودکان.

همکاری‌های بین‌المللی:

مشارکت در پیمان‌ها و کنوانسیون‌های بین‌المللی برای مقابله با جرایم فرامرزی و تبادل اطلاعات و تجربیات با دیگر کشورها. (جلالی فراهانی، ۱۳۹۲)

مبانی نظری جرایم سایبری علیه کودکان

جرایم سایبری علیه کودکان به مجموعه‌ای از رفتارهای مجرمانه اطلاق می‌شود که با استفاده از ابزارهای دیجیتال و فضای مجازی، کودکان را هدف قرار می‌دهند. این جرایم شامل هرزه‌نگاری کودکان، آزار و اذیت اینترنتی، قاچاق جنسی، توریسیم جنسی، درخواست‌های جنسی و خشونت رسانه‌ای است فضای مجازی به دلیل ویژگی‌هایی چون سهولت دسترسی، ناشناس بودن مجرم و گستردگی ارتباطات، بستری مناسب برای ارتکاب این جرایم فراهم کرده است. (جلالی فراهانی، ۱۳۹۲)

نظریه‌های مرتبط با جرایم سایبری علیه کودکان

۱- نظریه یادگیری اجتماعی (بندورا)

این نظریه معتقد است که رفتارهای مجرمانه و خشونت‌آمیز مادرزادی نیستند، بلکه از طریق مشاهده و تقلید از رفتار دیگران، به ویژه در محیط‌های مجازی، فرا گرفته می‌شوند. کودکان با مشاهده محتواهای خشونت‌آمیز یا جنسی در اینترنت، ممکن است این رفتارها را بیاموزند و تکرار کنند. (گات چالک، پیتر، ۱۳۸۸).

۲- نظریه همنشینی افتراقی (ساترلند)

بر اساس این نظریه، رفتارهای مجرمانه در گروه‌های کوچک (خانواده، همسالان) آموخته می‌شود و فضای مجازی به عنوان یک زیست‌بوم گسترده، نقش مهمی در یادگیری و انتقال این رفتارها دارد. ویژگی‌هایی مانند مدت زمان حضور، شدت تعامل و تکرار در فضای مجازی، این محیط را به بستری جرم‌زا بدل کرده است. (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳)

۳- رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی

این رویکرد بر نقش رسانه‌ها و فرهنگ غالب در شکل‌گیری رفتارهای انحرافی تأکید دارد. فیلم‌ها، تصاویر و بازی‌های رایانه‌ای خشن یا جنسی می‌توانند الگوهای رفتاری منفی را به کودکان منتقل کنند و موجب عادی‌سازی یا توجیه رفتارهای مجرمانه شوند. (نجفی توانا، ۱۳۸۱).

علل بزه‌دیدگی کودکان در فضای سایبری

ضعف فیزیکی و عدم توانایی دفاع از خود

فقدان آگاهی، تجربه و ضعف خودکنترلی

ضعف ضمانت‌های اجرایی و نظارتی بر رفتار مجرمانه در فضای مجازی

ناشناس بودن مجرم و دشواری شناسایی و پیگیری قانونی (جینا، دی‌آنجلیز، ۱۳۹۱).

ضرورت و چالش‌ها

با وجود پیشرفت‌های قانونی و سیاسی، چالش‌هایی مانند ضعف در اجرای قوانین، کمبود آموزش‌های تخصصی، ناآگاهی عمومی و پیچیدگی‌های فنی جرایم سایبری، همچنان مانع تحقق کامل اهداف پیشگیری شده است. همچنین، بسیاری از مصوبات و سیاست‌ها هنوز در قالب توصیه‌نامه باقی مانده و نیازمند تضمین‌های اجرایی و ضمانت‌های قانونی قوی‌تر هستند. سیاست جنایی ایران در زمینه جرایم سایبری علیه کودکان، تلاش دارد با تلفیق اقدامات کیفری، آموزشی، نظارتی و فرهنگی، فضای مجازی را برای کودکان امن‌تر سازد (نوری، نجوانی، ۱۳۸۳). این سیاست بر پیشگیری مشارکتی تأکید دارد و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های قانونی و اجتماعی، سعی در کاهش آسیب‌های ناشی از جرایم سایبری دارد. با این حال، تحقق کامل این اهداف نیازمند تقویت ضمانت‌های اجرایی، آموزش مستمر و همکاری‌های بین‌المللی گسترده‌تر است. (جینادی، آنجلیز، ۱۳۹۰).

ضرورت پرداختن به این موضوع از چند منظر قابل تحلیل است:

ابعاد روانی و اجتماعی آسیب‌ها:

جرایم سایبری علیه کودکان، به ویژه سوءاستفاده‌های جنسی و آزارهای آنلاین، می‌تواند منجر به آسیب‌های روانی عمیق و بلندمدت شود که در بسیاری موارد تا بزرگسالی نیز ادامه می‌یابد. اضطراب، افسردگی، انزوای اجتماعی و افت تحصیلی از جمله پیامدهای شایع این آسیب‌ها هستند که نه تنها فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند بلکه خانواده و جامعه را نیز دچار بحران می‌کنند. (جی آیکاو، دیوید جی، ۱۳۹۳).

پیچیدگی‌های فنی و حقوقی:

ماهیت دیجیتال این جرایم، شناسایی و اثبات آن‌ها را دشوار می‌سازد. استفاده از فناوری‌های رمزگذاری، شبکه‌های تاریک (Dark Web) و تغییر مداوم روش‌های مجرمانه، باعث شده تا نظام‌های قضایی و انتظامی به سرعت نتوانند خود را با این تغییرات تطبیق دهند. در نتیجه، بسیاری از جرایم بدون مجازات باقی می‌مانند که این امر موجب افزایش جرایم و احساس ناامنی در جامعه می‌شود. (خداقلی، ۱۳۹۳).

ضعف آموزش و فرهنگ‌سازی:

یکی از مهم‌ترین عوامل افزایش آسیب‌پذیری کودکان، نبود آموزش‌های هدفمند و مستمر در زمینه امنیت سایبری است. کودکان و والدین اغلب از خطرات فضای مجازی آگاهی کافی ندارند و نمی‌دانند چگونه باید از خود محافظت کنند. این کمبود آموزش، راه را برای سوءاستفاده‌گران هموار می‌کند. (نیازخانی، ملک زاده، ۱۳۸۹).

نقش خانواده و نهادهای آموزشی:

خانواده‌ها به عنوان نخستین و مهم‌ترین نهاد اجتماعی مسئول حفاظت از کودکان، در بسیاری موارد به دلیل کمبود دانش و ابزارهای لازم، قادر به انجام این وظیفه نیستند. همچنین، مدارس و مراکز آموزشی نیز به دلیل نبود برنامه‌های آموزشی منسجم و کاربردی در زمینه امنیت سایبری، نقش مؤثری در پیشگیری ایفا نمی‌کنند. (والدینگ، ۱۳۷۹).

لزوم اصلاح و توسعه قوانین:

قوانین کیفری موجود در بسیاری از کشورها، از جمله ایران، هنوز نتوانسته‌اند به طور کامل پاسخگوی جرایم نوظهور سایبری علیه کودکان باشند. نبود تعریف دقیق، مجازات‌های ناکافی و فقدان سازوکارهای حمایتی و پیشگیرانه، موجب شده است که مجرمان با اطمینان بیشتری به فعالیت‌های مجرمانه خود ادامه دهند. بنابراین، اصلاح قوانین و ایجاد چارچوب‌های حقوقی جامع و به‌روز، یک ضرورت انکارناپذیر است. (ویلیامز، ۱۳۹۱).

همکاری‌های بین‌المللی:

با توجه به فرامرزی بودن جرایم سایبری، مقابله مؤثر با این جرایم نیازمند همکاری‌های گسترده بین‌المللی است. اما در عمل، تفاوت‌های قانونی، فرهنگی و سیاسی میان کشورها مانع از شکل‌گیری یک نظام هماهنگ و کارآمد می‌شود. این امر ضرورت پژوهش‌های تطبیقی و پیشنهاد راهکارهای عملی برای ارتقای همکاری‌های بین‌المللی را افزایش می‌دهد. (هنل، ریچارد، ۱۳۸۷)

نتیجه‌گیری

با توجه به تحلیل‌های فوق، روشن است که جرایم سایبری علیه کودکان یکی از جدی‌ترین چالش‌های عصر دیجیتال است که نیازمند رویکردی همه‌جانبه، علمی و عملی می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف شناخت دقیق ابعاد این مسئله و ارائه راهکارهای پیشگیری مؤثر، می‌تواند به عنوان یک منبع معتبر برای سیاست‌گذاران، قانون‌گذاران، خانواده‌ها و نهادهای آموزشی مورد استفاده قرار گیرد. تنها از طریق افزایش آگاهی، تقویت قوانین و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین می‌توان فضای مجازی را به محیطی امن‌تر برای کودکان تبدیل کرد و از بروز آسیب‌های جبران‌ناپذیر جلوگیری نمود. این پژوهش، ضمن پر کردن خلأهای موجود در ادبیات علمی، می‌تواند به بهبود سیاست‌های جنایی و پیشگیرانه در حوزه جرایم سایبری علیه کودکان کمک شایانی نماید.

جرایم سایبری علیه کودکان، شامل هرزه‌نگاری، آزار و اذیت اینترنتی، قاچاق جنسی، توریسیم جنسی، تقاضای جنسی و خشونت رسانه‌ای، یکی از چالش‌های جدی فضای مجازی است که کودکان را به دلیل ضعف فیزیکی، نداشتن آگاهی کافی، ضعف خودکنترلی و نظارت ناکافی والدین، در معرض آسیب‌های شدید جسمی و روانی قرار می‌دهد. فضای سایبری به دلیل ویژگی‌هایی مانند دسترسی آسان، ناشناس بودن مجرمان و گستردگی ارتباطات، بستری امن و جذاب برای مجرمان فراهم کرده است که این امر موجب افزایش جرایم علیه کودکان شده است. از دیدگاه جرم‌شناسی، نظریه‌های یادگیری اجتماعی و همنشینی افتراقی، نقش مهمی در تبیین نحوه یادگیری و انتقال رفتارهای مجرمانه در فضای مجازی دارند. همچنین، جرم‌شناسی فرهنگی بر تأثیر رسانه‌ها و فرهنگ غالب در شکل‌گیری این جرایم تأکید دارد.

فضای سایبری به دلیل ویژگی‌های خاص خود مانند سهولت دسترسی، ناشناس بودن مجرم، سرعت و گستردگی انتقال اطلاعات، بستری بسیار مناسب برای ارتکاب جرایم علیه کودکان شده است. این جرایم شامل هرزه‌نگاری کودکان، سوءاستفاده جنسی، آزار و اذیت اینترنتی، قاچاق جنسی و سوءاستفاده‌های مالی است کودکان به دلیل ضعف فیزیکی، کمبود آگاهی و مهارت‌های خودکنترلی، و همچنین نظارت ناکافی والدین، به راحتی در معرض این تهدیدات قرار می‌گیرند.

از منظر جرم‌شناسی، فضای سایبری نقش دوگانه‌ای دارد؛ از یک سو بستری برای یادگیری و ارتباطات مثبت، و از سوی دیگر محیطی جرم‌زا که مجرمان با بهره‌گیری از ناشناس بودن و ضعف نظارتی، کودکان را هدف قرار می‌دهند. نظریه‌های یادگیری اجتماعی و همنشینی افتراقی نشان می‌دهند که کودکان در فضای مجازی ممکن است رفتارهای مجرمانه یا خشونت‌آمیز را یاد بگیرند یا در معرض آن قرار گیرند همچنین، جرم‌شناسی فرهنگی تأکید دارد که فرهنگ غالب رسانه‌ای و محتوای نامناسب می‌تواند زمینه‌ساز بزهکاری و آسیب به کودکان شود. یکی از مهم‌ترین چالش‌ها، عدم شناخت کامل خانواده‌ها و جامعه از پیچیدگی‌های فضای سایبری و ضعف نظارت بر فعالیت‌های کودکان است. این امر باعث می‌شود که کودکان بدون حمایت کافی در معرض خطرات جدی قرار گیرند و مجرمان به راحتی از این ضعف‌ها سوءاستفاده کنند

راهکارهای پیشگیری

راهکارهای پیشگیری باید چندبعدی و جامع باشند تا بتوانند به طور مؤثر از بزه‌دیدگی کودکان جلوگیری کنند:

آموزش و ارتقای سواد دیجیتال: آموزش کودکان، والدین و مربیان درباره خطرات فضای مجازی و نحوه مواجهه با تهدیدات سایبری، از جمله مهم‌ترین راهکارهاست. این آموزش‌ها باید به شکل مستمر و متناسب با سن کودکان ارائه شود تا توانمندی‌های لازم برای تشخیص و مقابله با خطرات را کسب کنند نظارت فعال والدین و جامعه: والدین باید با استفاده از ابزارهای فنی مانند فیلترینگ و کنترل والدین، فعالیت‌های آنلاین فرزندان خود را زیر نظر داشته باشند و نسبت به تغییرات رفتاری آنان حساس باشند. همچنین، جامعه و نهادهای آموزشی باید نقش حمایتی و نظارتی خود را تقویت کنند تقویت قوانین کیفری و ضمانت اجرا: تصویب قوانین جامع و به‌روز مانند قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (۱۳۹۹) که جرایم سایبری علیه کودکان را به طور مشخص جرم‌انگاری کرده و مجازات‌های بازدارنده در نظر گرفته‌اند، ضروری است. همچنین، باید ضمانت اجرای این قوانین با همکاری نهادهای قضایی و انتظامی تقویت شود تا مجرمان به سرعت شناسایی و مجازات شوند توسعه فناوری‌های مقابله‌ای: استفاده از نرم‌افزارهای شناسایی و حذف محتوای مجرمانه، ایجاد سامانه‌های گزارش‌دهی سریع و هوشمند، و بهره‌گیری از هوش مصنوعی برای پیشگیری از سوءاستفاده‌های سایبری، می‌تواند نقش مهمی در کاهش جرایم داشته باشد مشارکت اجتماعی و فرهنگی: جلب مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، رسانه‌ها و نهادهای فرهنگی در ترویج فرهنگ استفاده امن از اینترنت و آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها و کودکان، از اهمیت بالایی برخوردار است.

جرایم سایبری علیه کودکان نه تنها یک مسئله حقوقی و انتظامی است، بلکه یک معضل اجتماعی و فرهنگی است که نیازمند تغییر نگرش‌ها و فرهنگ‌سازی است. فضای مجازی به سرعت در حال تحول است و با پیچیدگی‌های جدید مواجه می‌شود که نیازمند به‌روزرسانی مداوم سیاست‌ها و آموزش‌هاست. همچنین، باید توجه داشت که کودکان به عنوان گروهی آسیب‌پذیر، نیازمند حمایت‌های ویژه‌ای هستند که صرفاً محدود به اقدامات کیفری نیست و باید در قالب حمایت‌های روانی، اجتماعی و تربیتی نیز دیده شوند. علاوه بر این، پیشگیری رشد‌مدار که بر ارتقای مهارت‌های خودمهارگری، تقویت خانواده سالم و کاهش نقش رسانه‌های جرم‌زا تمرکز دارد، می‌تواند در کاهش بزهکاری و بزه‌دیدگی کودکان مؤثر باشد. این رویکرد جامع، به جای تمرکز صرف بر مجازات، به پیشگیری از شکل‌گیری رفتارهای مجرمانه و آسیب‌زا می‌پردازد.

جرایم سایبری علیه کودکان پدیده‌ای پیچیده و چندوجهی است که نیازمند رویکردی ترکیبی شامل آموزش، نظارت، قانون‌گذاری، فناوری و فرهنگ‌سازی است. تنها با همکاری بین‌بخشی میان خانواده، مدرسه، نهادهای قضایی، پلیس فتا، سازمان‌های مردم‌نهاد و جامعه می‌توان فضای مجازی را برای کودکان امن ساخت و از آسیب‌های جسمی، روانی و اجتماعی آنان جلوگیری کرد. توجه به پیشگیری رشدمدار و حمایت‌های روانی و تربیتی نیز مکمل اقدامات کیفری و انتظامی است که در نهایت به حفظ کرامت و سلامت کودکان می‌انجامد.

برای پیشگیری از این جرایم، رویکردهای چندجانبه ضروری است:

آموزش و ارتقای آگاهی: آموزش کودکان، والدین و معلمان درباره خطرات فضای مجازی و نحوه مواجهه با تهدیدات سایبری، افزایش سواد رسانه‌ای و دیجیتالی.

نظارت و کنترل والدین: استفاده از ابزارهای فیلترینگ و نظارت فعال والدین بر فعالیت‌های اینترنتی فرزندان، به ویژه در ساعات حساس.

تقویت قوانین و ضمانت‌های اجرایی: تصویب و اجرای قوانین جامع و به‌روز مانند قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، همکاری نهادهای قضایی و پلیس فتا برای شناسایی و برخورد با مجرمان.

اقدامات فنی و فناوری: توسعه نرم‌افزارهای شناسایی و حذف محتوای مجرمانه و ایجاد سامانه‌های گزارش‌دهی سریع.

مشارکت اجتماعی و فرهنگی: جلب مشارکت سازمان‌های مردم‌نهاد، رسانه‌ها و ترویج فرهنگ استفاده ایمن از اینترنت.

در نهایت، پیشگیری مؤثر از جرایم سایبری علیه کودکان نیازمند همکاری بین‌بخشی، آموزش مستمر، نظارت دقیق و قوانین بازدارنده است تا بتوان از آسیب‌های جسمی و روانی جدی به کودکان جلوگیری کرد و فضای مجازی را برای آن‌ها امن‌تر ساخت. جرایم سایبری علیه کودکان، تهدیدی جدی و پیچیده است که تنها با رویکردهای ترکیبی آموزشی، قانونی، فنی و فرهنگی می‌توان آن را کنترل و کاهش داد.

منابع و مآخذ

۱. ابراهیمی، شهرام، تحولات مدیریت پیشگیری از جرم، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، نشریه پلیس پیشگیری ناجا، سال سوم، شماره هشتم، پاییز ۱۳۹۱.
۲. ابراهیمی، شهرام، (۱۳۹۰) جرم‌شناسی پیشگیری، جلد اول، تهران: نشر میزان، چاپ نخست.
۳. اردبیلی، محمد علی، (۱۳۹۳) حقوق کیفری، جلد دوم، انتشارات میزان.
۴. اشتورمان، کیس، اولریش، زیبر، کاسپرسین، ریک و اندبرژه، (۱۳۹۰) جرائم کامپیوتری، جلد دوم، محمدحسن دزیانی، تهران، دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک سازمان مدیریت و برنامه ریزی.
۵. اصلانی، حمیدرضا (۱۳۸۴). حقوق فناوری اطلاعات. چاپ اول. تهران: انتشارات میزان.
۶. ایازی، رضا؛ قوانین و جرایم رایانه ای مجله: مطالعات بین المللی پلیس پاییز ۱۳۸۹ - شماره ۳ ISC (۱۵ صفحه - از ۱۲۸ تا ۱).
۷. ایمانی، محسن بهره مند وحید (۱۳۹۷) آسیب های ناشی از اینترنت و راه کارهای پیشگیری از آن مجله روانشناسی حوزه های جدید روانشناسی پیوند شماره ۳۴۵ و ۳۴۷
۸. ایپکچی، حسام (۱۳۹۷). "جرایم رایانه ای در ایران"، ماهنامه دنیای مخابرات و ارتباطات، شماره ۵۱.
۹. آخوندی، محمود، (۱۳۹۲)، آیین دادرسی کیفری جدید، انتشارات، دانشگاه تهران.
۱۰. آقایای خواجه پاشا، داود؛ تحلیلی بر راهکارهای سیاسی - حقوقی مقابله با تروریسم بین الملل، مجله: سیاست بهار ۱۳۹۲
۱۱. آقایای نیا، حسین، (۱۳۹۲)، جرایم علیه اشخاص (جنايات) تهران، انتشارات بنیادحقوقی میزان، چاپ ۱۱.
۱۲. باباخانی، مرضیه ؛ قاسمی، احمد، بررسی روش ها و فناوری تولید و توزیع هرزه نگاری نشان داد مجله : مطالعات حقوق «مهر ۱۴۰۳ - شماره ۲ (۲۱ صفحه - از ۱۷۳ تا ۱۹۳)
۱۳. بابازاده، قاسم (۱۴۰۲). "پیرامون کنوانسیون اروپایی جرایم کامپیوتری"، خبرنامه تخصصی انفورماتیک، شماره ۸۱.
۱۴. بابازاده، قاسم. «کلاهبرداری اینترنتی»، خبرنامه انفورماتیک، شماره ۸۷، شورای عالی انفورماتیک، ۱۳۹۳.
۱۵. بابایی، محمدعلی، نجیبیان، علی؛ قلمرو کیفری و جایگاه آن در نظام حقوقی ایران، مجله، آموزه های حقوق کیفری، بهار و تابستان ۱۳۹۱ - شماره ۳
۱۶. باستانی، برومند، (۱۳۹۹) «جرائم کامپیوتری و اینترنتی جلوه‌ای نوین از بزهکاری»، رساله کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
۱۷. باقری اصل، رضا، جلالی فراهانی، امیرحسین (۱۴۰۱). "تأملی بر فیلترینگ و سالم سازی فضای سایبر"، مرکز پژوهشهای شورای اسلامی، شماره ۸۹۴۷.
۱۸. باقری اصل، محمد حسن، دزیانی، رضا (۱۴۰۱). "بررسی عملکرد برنامه توسعه کاربری فناوری ارتباطات و اطلاعات"، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی، شماره ۷۴۹۷.
۱۹. جلالی فراهانی، امیرحسین، (۱۳۹۲) کنوانسیون جرایم سایبر و پروتکل الحاقی آن (به همراه گزارش های توجیهی آنها)، معاونت حقوقی و توسعه قضایی قوه قضائیه، تهران: نشر خرسندی، چاپ نخست.
۲۰. جینا، دی آنجلیز (۱۳۹۱). جرائم سایبر. (سعید حافظی و عبدالصمد خرم آبادی، مترجم). چاپ نخست. تهران: انتشارات ققنوس.
۲۱. جینادی، آنجلیز (۱۳۹۰). «جرائم رایانه‌ای». ترجمه سعید حافظی. شورای عالی توسعه قضایی.

۲۲. جی آیکاو، دیوید جی (۱۳۹۳). استرکی، اکبر (مترجم). راهکارهای مقابله و پیشگیری با جرایم رایانه ای. چاپ اول. تهران: انتشارات سروش.
۲۳. جینادی، آنجلیز (۱۴۰۰). خرم آبادی، عبدالصمد (مترجم). جرایم سایبر. چاپ اول. تهران: انتشارات توسعه قضایی
۲۴. خداقلی، زهرا، (۱۳۹۳) جرایم کامپیوتری، چ ۲، انتشارات آریا، تهران.
۲۵. خداوردی، علی، (۱۳۸۹) اکاذیب در جرایم سایبری و منابع فقهی موجود در کشور، انتشارات ققنوس.
۲۶. خرم آبادی، عبدالصمد (۱۴۰۲). جرایم فناوری اطلاعات. رساله دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه تهران.
۲۷. خلیل زاده، مونا، (۱۳۹۳) مسئولیت بین المللی دولت ها در قبال حملات سایبری، مجمع علمی و فرهنگی مجد.
۲۸. دزیانی، محمد حسن (۱۳۹۶) (مترجم). جرم یارانه ای. گزارش دستاوردهای شورای اروپا. دبیرخانه شورای عالی انفورماتیک.
۲۹. طالبی، محمد (۱۳۹۸). بررسی جرایم در فضای سایبر. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه آزاد، واحد علوم و تحقیقات.
۳۰. عبقری، آدینه (۱۳۷۷). جرایم رایانه ای جلوه ای نوین از بزهکاری. پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه تهران.
۳۱. کارگری، نوروز، (۱۳۹۰) جنبه های حقوقی اقدامات کیفری بین المللی مجرمان قانون در قبال جرایم سایبر، انتشارات اراک.
۳۲. کی نیا، مهدی، (۱۳۹۲) مبانی جرم شناسی، جلد اول، تهران: نشر دانشگاه تهران، چاپ هشتم.
۳۳. کی، جایشانکار (۱۳۹۵) جرم شناسی سایبری (بررسی جرایم اینترنتی و رفتار مجرمانه) ترجمه احسان سلیمی، و محمد سعید رستگار صولتی انتشارات مجد چاپ اول.
۳۴. گات چالک، پیتر (۱۳۸۸). نظری، صدیقه (مترجم). سامانه مدیریت دانش در خدمت پلیس. چاپ دوم. تهران: انتشارات پلیس.
۳۵. محمد نسل، غلامرضا (۱۳۸۹). جستارهایی در پیشگیری انتظامی از جرم. چاپ اول. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
۳۶. نجفی ابرند آبادی، علی حسین، (۱۳۹۰) از جرم شناسی حقیقی تا جرم شناسی مجازی (دیپاچه کتاب جرم شناسی؛ ژرژ پیکا)، تهران: بنیاد حقوقی میزان، چاپ دوم.
۳۷. نجفی ابرندآبادی، علی حسین، تقریرات درس جرم شناسی، دوره کارشناسی ارشد حقوق کیفری و جرم شناسی، تنظیمی رضا فانی، نیم سال اول تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲.
۳۸. نجفی توانا، علی (۱۳۸۱). جرم شناسی. چاپ دوم. تهران: انتشارات مهر صفا.
۳۹. نوری، محمدعلی، نججوانی، رضا (۱۳۸۳). حقوق حمایت داده ها. چاپ اول. تهران: انتشارات گنج دانش.
۴۰. نیازخانی، مرتضی، ملک زاده، امیر (۱۳۸۹). پلیس کودکان و نوجوانان. چاپ اول. تهران: انتشارات دانشگاه علوم انتظامی.
۴۱. والدینگ، ادوارد (۱۳۷۹). مودن، محمد هادی (مترجم). جرایم رایانه ای. چاپ اول. تهران: انتشارات معاونت تربیت و آموزش ناجا.
۴۲. ویلیامز، ماتیو (۱۳۹۱). بزهکاری مجازی: بزه، انحراف و مقررات گذاری برخط. (امیرحسین جلالی فراهانی و محبوبه منفرد، مترجم). چاپ نخست. تهران: بنیاد حقوقی میزان.
۴۳. هنل، ریچارد ج، (۱۳۸۷) تروریسم شکل جدید جنگ (ترجمه احمد واحدیان غفاری)، مشهد: انتشارات سخن گستر.

Analysis of Cybercrimes against Children and Prevention Strategies

Sedighe Toumani

Master's degree student, Criminal Law and Criminology, Islamic Azad University and Ahad Yasuj, Iran.

Abstract:

Objective: This article aims to investigate and analyze the various dimensions of cybercrimes against children, identify the factors affecting the occurrence of these crimes, and provide scientific, practical, and legal solutions to prevent and reduce the harm caused by these crimes. Special attention to the role of the family, educational institutions, and criminal laws in protecting children in cyberspace is another important goal of this research. **Method:** The present study is of a qualitative and analytical-descriptive type that was conducted using the method of document study and content analysis of legal, criminological, and psychological texts. Data were collected from library resources, scientific articles, domestic and international laws, and reports from related organizations. Also, a comparative study of prevention laws and policies in different countries was conducted to extract the best practices. **Findings:** The results of the study show that cybercrimes against children, including sexual abuse, pornography, online harassment, and fraud, are on the rise due to children's easy access to cyberspace and weak supervision by families and educational institutions. Also, the technical complexities and cross-border nature of these crimes have created serious challenges in identifying and punishing perpetrators. The weakness of existing laws and the lack of adequate training in the field of cybersecurity are other factors affecting the spread of these crimes. In contrast, effective prevention strategies include teaching children digital skills and self-care, strengthening parental supervision, employing smart filtering technologies, formulating and amending relevant criminal laws, and promoting a culture of responsible use of cyberspace. **Conclusion:** To effectively combat cybercrimes against children, we need a comprehensive and multifaceted approach that combines education, technology, legislation, and social participation. Raising awareness among families and children, improving legal frameworks, and creating smart monitoring mechanisms are among the most important requirements for prevention. International cooperation is also necessary to combat cross-border crimes and protect children in cyberspace. Implementing these strategies can significantly help reduce the psychological, social, and legal harm caused by cybercrimes against children.

Keywords: Cybercrimes, Children, Prevention Strategies, Cyber Pornography, Cyberspace
